

Werkwijze zwachtelen voor wijkverpleging

Oedeemreductie, zonder wonden

1 Opdracht van arts tot zwachtelen

Je ontvangt van de arts een opdracht tot zwachtelen met daarin de volgende informatie:

- Diagnose.
- Risico's vaatstatus.*
- Vervolg na zwachtelen: steunkousen of geen vervolg nodig.

1. De opdracht van de arts noteer je in het dossier van de cliënt.
2. Observeer zelf actief op signalen van mogelijk vaatlijden of decompensatio cordis.
3. Twijfel je over veiligheid of zie je risicofactoren, neem contact op met huisarts/specialist voor overleg.

*Toelichting vaatstatus

- Een enkel-arm index (EAI) is volgens de V&VN richtlijn niet standaard verplicht voorafgaand aan zwachtelen. Een EAI wordt vooral verwacht wanneer er aanwijzingen of risico's zijn voor arterieel vaatlijden (PAV).
- De wijkverpleging maakt altijd een professionele veiligheidsafweging en kan bij twijfel opnieuw afstemmen met de arts.
- Blijf professioneel en concreet in je terugkoppeling: benoem wat je ziet en waarom je twijfelt.

2 Informatie aan je cliënt

Licht toe waarom zwachtelen nodig is en leg uit hoe het zwachtelproces verloopt. Verwijs hierbij naar ikzorgzelf.nl, waar een informatieflyer voor cliënten beschikbaar is.

1. Benoem wat je van de cliënt verwacht en bij welke signalen de cliënt contact moet opnemen met de wijkverpleging (zie flyer en stappenplan voor cliënten).
2. Bespreek bij de start van het zwachtelen het mogelijke vervolg met steunkousen.
 - Geef aan dat de cliënt een afspraak met de compressietherapeut maakt zodra het been voldoende slank is. Benoem dat de wijkverpleging aangeeft wanneer deze afspraak kan worden ingepland.
 - Bespreek ook de inzet van de ergotherapeut wanneer verwacht wordt dat de cliënt de steunkousen niet zelfstandig, niet met hulp van een mantelzorger en niet met een glijzak kan aan- of uittrekken.

Werkwijze zwachtelen voor wijkverpleging

Oedeemreductie, zonder wonden

3

Keuze zwachtelproduct

De keuze voor het zwachtelproduct ligt bij de wijkverpleging, niet bij de huisarts. Deze keuze wordt bij de eerste afspraak met de cliënt gemaakt. Het been wordt dan ook opgemeten om de juiste maat te bestellen.

Klittenbandsysteem

Met een klittenbandsysteem kan de cliënt (of mantelzorger) na 1-3 instructiemomenten zelf de druk aanpassen en is de cliënt niet afhankelijk van zorg. Je kunt ook gewoon schoenen dragen. Het is belangrijk om in te schatten of de cliënt gemotiveerd is, therapietrouw blijft en de zwachtels goed blijft dragen.

Andere voorwaarden zijn:

- Heeft benodigde cognitieve vaardigheden
- Heeft voldoende hand- en armkracht
- Kan bij de tenen komen
- Is niet kortademig
- Of heeft een naaste of mantelzorger die kan helpen met zwachtelen.

Bijvoorbeeld: Juxtalite, FarrowWrap of vergelijkbare klittenbandsystemen

of

Zelfklevende verbandzwachtel

Dit systeem bestaat uit twee lagen. Voordelen in vergelijking met andere zwachtels:

- Het is makkelijk om de juiste druk toe te passen
- Je kunt meestal gewoon je schoenen aan
- Er zijn minder zorgmomenten nodig

Bij uitzondering kan een ander zwachtelmateriaal gekozen worden. Bijvoorbeeld bij een zeer oedemateus been kan een overweging zijn om te starten met Comprilan en daarna over te stappen op een zelfklevende zwachtel.

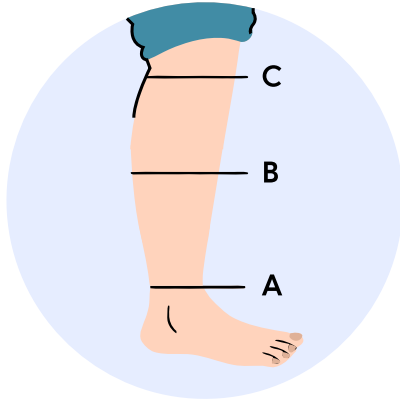

Bijvoorbeeld: 2-laags Coban, UrgoK2 of vergelijkbare zelfklevende verbandzwachtels

Werkwijze zwachtelen voor wijkverpleging

Oedeemreductie, zonder wonden

4

Metten

- Start met een nulmeting.
- Meet telkens op dezelfde punten, te weten:
 - A. Enkel: boven de enkelbotjes.
 - B. Kuit: op het breedste punt.
 - C. Onder de knie.
- Meet 1x per week op dezelfde dag en tijd.
- Noteer de metingen in het dossier.

Pitting oedeem test

Als twee metingen hetzelfde zijn, doe dan de pittingoedeemtest. Druk enkele seconden met een vinger op de huid. Als er na loslaten geen deuk/putje in de huid achterblijft, is er geen sprake meer van oedeem.

In het geval van lymfoedeem werkt deze meting niet.

5

Voorbereiding zwachtelen

- Zorg dat de huid schoon en droog is voordat je begint met zwachtelen.
- Bij een droge huid breng je eerst een hydraterende crème aan en laat deze intrekken.
- Controleer de huid op wonden, irritaties of andere problemen die extra aandacht nodig hebben.

6

Verloop van het zwachtelen

- Controleer regelmatig op tekenen van irritatie, wondjes en drukplekken.
- Zorg voor een goede houding tijdens het zwachtelen om overbelasting te voorkomen.

7

Na het zwachtelen

- Wijs de cliënt op het vervolg: terug op spreekuur/periode afwachten/steunkousen.
- Indien de cliënt steunkousen krijgt, blijft deze de zwachtels dragen tot aan de afspraak met de compressietherapeut. Ook op de dag dat de kousen aangemeten worden. Informeer de cliënt hierover.